

Allround- kunstenaar

*Henry Van de Velde
in Thüringen en Saksen*

TENTOONSTELLINGEN · RONDLEIDINGEN

3 · *Over Henry Van de Velde*

7 · *Bezoekingsmogelijkheden*

17 · *Van de Velde bouwwerken*

Allround- kunstenaar

Jenny van de Veld

in Thüringen en Saksen

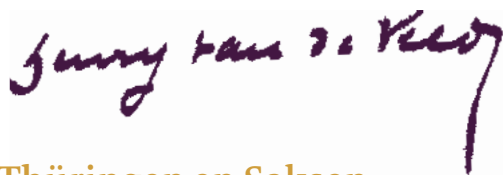
- 1863 op 3 april geboren in Antwerpen als apothekerszoon
- 1880–1884 artistieke opleiding aan de academie in Parijs en in Antwerpen
- 1892|93 heroriëntering van schilderkunst naar toegepaste kunst
- 1895–1897 bouw van Huis Bloemenwerf · eerste grotere successen in Parijs en Dresden
- Vanaf 1897 toename van Duitse klanten · oprichting eigen bedrijf · verhuizing naar Berlijn
- 1901|02 benoeming als adviseur van de groothertog van Weimar en navenante verhuizing
- 1902–1906 oprichting hogeschool voor toegepaste kunst · nauwe samenwerking met Harry Graf Kessler en het Nietzsche-archief (verbouwing en uitbreiding in 1902|03) · bouw van de Kunstschool (in 1904|11) en de Kunstgewerbeschule (in 1905|06) · beide gebouwen UNESCO werelderfgoed
- 1907–1913 in Weimar bouw van tweede eigen woning “Hohe Pappeln” (1907|08), villa Dürckheim (in 1912|13) en villa Henneberg (in 1913|1914) · verder talrijke private en publieke opdrachten in Duitsland, Riga en Parijs
- 1914 zegt zijn baan in Weimar op · aanbeveling van Gropius als opvolger in zijn functie als Directeur van de Kunstacademie
- 1917 verhuizing naar Zwitserland · ondersteunt daar meerdere emigranten · hechte vriendschap en samenwerking met Ernst Ludwig Kirchner
- 1920 treedt in dienst als persoonlijk architect voor het echtpaar in Den Haag
- 1925 terugkeer naar België, waar hij in Gent als professor aantreedt
- 1926 oprichting van de hogeschool voor design “La Cambre” in Brussel
- 1926–1936 verschillende private en publieke opdrachten in België, Nederland en Duitsland
- 1937–1939 na pensionering bouw van het Krölller-Müller Museum in Otterlo met’s werelds grootste privé van-Gogh-collectie

Louis Held · Henry Van de Velde en zijn gezin voor hun villa “Hohe Pappeln” · 1912
ENSAV – LA CAMBRE, BRUXELLES

- 1937–1939 ontwerp van de Belgische paviljoens voor de wereldtentoonstellingen in Parijs (1937) en New York (1939)
- 1943|44 overlijden van echtgenote Maria Sèthe (1867–1943) · stapt terug uit al zijn functies
- 1947 emigratie naar Zwitserland · schrijft zijn memoires
- 1957 op 25 oktober overleden in Zürich na een kort ziektebed

Allround- kunstenaar

A handwritten signature in black ink on a light-colored background. The signature reads "Ferry van de Keek" in a cursive, slightly slanted script. The letters are dark and well-defined against the background.

in Thüringen en Saksen

Louis Held · Henry Van de Velde · 1907|08

ENSAV - LA CAMBRE, BRUXELLES

Henry Van de Veldes invloed in Thüringen en Saksen

Terwijl het continent rond 1900 grote veranderingen doormaakt, weet één Belg de aandacht van de hele kunstwereld op zich te vestigen: Henry Van de Velde. Als

Henry Van de Velde · ornament voor het prachtexemplaar van "Zarathustra" · 1908

ENSAV - LA CAMBRE, BRUXELLES

geen ander lijkt hij in staat de daad bij het woord te voegen en de weg naar een nieuwe tijd te plaveien. Zichzelf beschouwde hij als verkondiger van deze esthetische toekomst, als profeet van de overgang van de tijd van het historisme naar een nieuwe tijd, in lijn met Nietzsches ideaal van de "nieuwe mens". Autonom nam Van de Velde afstand van alle heersende

tradities, overwon de grens tussen "kunst" en "ambacht" en doorkruisde met zijn belangrijkste werken vrijwel ieder aspect van het menselijk leven: de bouw van een huis, vormgeving van binnenruimtes, design van kleding en sieraden, maar ook het ontwerp van alledaagse voorwerpen, zoals lampen, meubels en zelfs briefopeners.

Gedurende zijn hele leven hield de "allround-kunstenaar" vast aan de overtuiging dat een voorwerp des te volmakter is naarmate het beter met zijn functie overeenkomt. Bovendien onderschreef hij het idee dat voorwerpen die met hun omgeving harmoniëren de mens door hun schoonheid zouden verblijden en verheffen.

Op 1 april 1902 begon Van de Velde zijn carrière in Weimar, nadat hij een paar

---

maanden eerder door de groothertog Wilhelm Ernst tot adviseur voor industrie en toegepaste kunst was benoemd. Deze stad was tussen 1902 en 1917, de periode waarin hij veel belangrijke kunstwerken uit zijn omvangrijke oeuvre schiep, het centrum van zijn productiviteit, die

Bauhaus-Universität
Weimar, voormalige
Kunstschool

zich over heel Europa uitstreckte. Voorop staan beide uitzonderlijke gebouwen van de hogeschool voor toegepaste kunst (1904|11), die vandaag de dag de hoofdlocatie van de Bauhaus universiteit in Weimar vormen en sinds 1995 deel uitmaken van het UNESCO werelderfgoed. Van de Veldes carrière in Weimar begon echter hoofdzakelijk met het ontwerpen van wooncomplexen. Enkele prominente opdrachtgevers waren Elisabeth-Förster-Nietzsche en Harry Graf Kessler en ook de schrijvers Max von Münchhausen, Alfred von Nostitz en Else von Guaita-Lampe.

Op aanbeveling van Kessler werkte Van de Velde in de jaren 1902|03 aan de verbouwing en uitbreiding van het Nietzsche-archief. Dit ruimelijk ontwerp is van bijzondere betekenis, omdat de geambitioneerde Vlaming hier voor het eerst zijn idee van een “Gesamtkunstwerk”, in praktijk kon brengen. Zijn tweede eigen woning, “Hohe Pappeln”, die in 1907|08 verrees, mag natuurlijk

---

niet worden vergeten. Sinds 2003 worden daar de meubels uit de vroegere woning van Max von Münchhausen gepresenteerd. In Weimar onstonden daarnaast twee ruime stadsvilla's voor Graaf Dürckheim (1912|13, Cranachstraße 47) en Baron Henneberg (1913|14, Gutenbergstraße 1a), de façade van het appartementencomplex Menzel (1906, Trierer Straße 71), evenals in 1909 het grafmonument voor de familie Koetschau op het historische kerkhof.

Vanuit Weimar strekte Van de Veldes bedrijvigheid zich zowel uit naar de directe omgeving als naar verre uithoeken van het Europese continent. Zo schiep hij onder andere in Jena met de "Tempietto" ter ere van de fysicus en sociaal hervormer Ernst Abbe in 1911 de "ruimtelijke sculptuur" van een modern monument. Daarnaast horen ook Villa Esche in Chemnitz (1902|11) en Villa Schulenburg in Gera (1913|14), tot de handvol totaalkunstwerken van Van de Velde die tot op heden bewaard zijn gebleven. Verder heeft de pottenbakkers-stad Bürgel haar ontwikkeling

Model voor het algemene museum voor Erfurt
ENSAV - LA CAMBRE, BRUXELLES

tot een vermeldenswaardig centrum van Jugendstil-keramiek aan hem te danken. Dankzij vernieuwend design van de potten en hun decoratieve elementen kreeg hier de lokale keramiek-industrie een lang doorwerkende impuls. In het keramiek museum kan men zijn ontwerpen evenals diverse nabootsingen bezichtigen. Tenslotte ontwierp Henry Van de Velde in opdracht van de stad Erfurt het gebouw van het nieuwe Universal-museum, dat vanwege de Eerste Wereldoorlog echter nooit gerealiseerd werd.

Henry van de Velde
Tafel uit de muzieksalon van
de Villa Esche · 1902|03

VILLA ESCHE, CHEMNITZ

Bezichtigings- mogelijkheden

Rondleidingen • Tentoonstelling
Evenementen • Souvenirs

Weimar

.....

Openbare rondleiding door het Museum Neues Weimar – Van de Velde, Nietzsche en het modernisme rond 1900

MA, VR II UUR

Duur 1 h

Volw. 3€ plus entree

iedere 2e vr in de maand
tour met curators

Volw. 6€ plus entree

Jorge-Semprún-Platz 5
99423 Weimar

Rondleiding met gids — Het museum toont Van de Veldes bedrijvigheid in Weimar. Middels schilderkunst, beeldhouwkunst en design ontdekt men zijn klanten en partners. De ontwikkeling richting het latere Bauhaus wordt aan de hand van meerdere filmpjes verduidelijkt. Dompel je zintuigen onder in een waar “Gesamtkunstwerk”!

Museum Neues Weimar

.....

In de voetsporen van Van de Velde

OP AANVRAAG

Duur 2 h

Groeps prijs 130€
max. 25 personen

Toeslag vreemde
talen 20€

Boeking via Tourist-
Information Weimar

Stadsrondleiding — In geen enkele andere stad liet Henry Van de Velde zoveel zichtbare sporen achter als in Weimar. Zijn indrukwekkende architectonische prestaties kunnen vandaag de dag nog op veel plaatsen in Weimar worden bezocht.

.....

Jena

Henry Van de Velde en de kunstenaars van het Bauhaus

OP AANVRAAG

Stadsrondleiding — Deze stadswandeling omvat Henry van de Veldes Jugendstil tot en met het Bauhaus met de Gropius-villa's Zuckerkandl en Auerbach. Met het monument voor Ernst Abbe creëerde Henry van de Velde een kunstwerk van Europees formaat.

Dankzij de kunstvereniging Jena ontstond een nauwe samenwerking tussen de kunstenaars van het Bauhaus, de universiteit en de industrie.

Duur 2 h
Groepsprijs 120 €
max. 25 personen

Toeslag vreemde talen
(Engels) 30 €

Boeking via Jena
Tourist-Information

Stadsrondleiding

Gera

.....

Groepsprijs 110 €
Plus bus, event. entree
Haus Schulenburg

Boeking via
Gera-Information:
tourismus@gera.de

Villatocht

OP AANVRAAG

Stadsrondrit — ontdek de spannende architectuur van Henry van de Velde en zijn leerling Thilo Schoder. Met 53 bouwwerken, projecten en inrichtingen in Gera leverde Schoder een unieke bijdrage aan de moderne architectuur in Thüringen. Ook andere prachtige villa's tonen u de veelzijdigheid van de architectuur in Gera.

Villa Halpert

.....

Chemnitz

.....

Duur 2 h
Volw. 15 € | kort. 13,50 €
Trefpunt: Roter Turm

Boeking via Tourist-
Information Chemnitz:
TEL +49 (0) 371 | 690-680
info@chemnitz-
tourismus.de

Om Chemnitz te leren kennen

ZA 10.30 UUR

Stadsrondrit — Deze tour is een beginnerscursus voor iedereen die aan de hand van spraakmakende anecdotes uit het heden en verleden een eerste overzicht van de stad wil krijgen. Alle belangrijke bezienswaardigheden liggen op de route: het nieuwe stadscentrum, de Theaterplatz, de representatieve Kaßberg en Villa Esche en haar buitengewone “leefruimtes”.

.....

Bürgel

**Henry Van de Velde en de
Jugendstil-keramiek van Bürgel**

DI-ZO 11-17 UUR (MAA-OKT)

MI-SO 11-16 UUR (NOV-FEB)

Henry Van de Velde bezocht van 1902 tot 1908 meermaals de pottenbakkersstad Bürgel. Met eigen ontwerpen gaf hij de lokale keramiek productie een belangrijke impuls. De vaste collectie van het reeds 1880 opgerichte keramiekmuseum toont de traditionele productiemethode aan de hand van steengoed. Maar ook typisch keramisch serviesgoed met ringeloor-decoraties, oorspronkelijke keramiekproducties van de Jugendstil-kunstenaar en voorbeelden van originele interpretaties door pottenbakkerijen uit Bürgel zijn hier te zien.

Keramik-Museum Bürgel
Kirchplatz 2
07616 Bürgel

TEL +49 (0) 366 92|373-33
www.keramik-museum-buergel.de
post@keramik-museum-buergel.de

Rondleidingen — Graag leiden we u rond door het keramiekmuseum evenals een tijdreis door de 450 jaar oude keramiekgeschiedenis van Bürgel. Verder begeleiden wij u graag door een eventuele actuele tentoonstelling.

Duur 45 min – 1 h
Volw. 4 €, kort. 2 €
Kosten rondleiding 50 €

Locatieverhuur — Wilt u onze Henry-Van-de-Velde-zaal op de bovenste verdieping huren voor een educatief, professioneel, cultureel of privé-evenement (max. 45 stoelen plus tafels)? Wij bieden u de gelegenheid daartoe – graag ook in combinatie met een rondleiding door het museum en/of zoete of hartige versnaperingen.

www.keramik-museum-buergel.de/buchbare-angebote

Koffie, cake en keramiek — U kunt uw kennis verrijken met op een inleiding in de geschiedenis van de keramiekproductie in Bürgel en daarna ontspannen bij een kop koffie of thee en een smakelijke selectie typische Thüringse cakejes.

Theekan

Dornburg

.....

Atelier-museum Bauhaus

DO-DI 10-17 UUR (APR-OKT)

Volw. 6 €, kort. 4 €
Kosten rondleiding 80 €

Bauhaus-Werkstatt-
Museum Dornburg
Max-Krehan-Straße 1
07774 Dornburg-
Camburg OT Dornburg

TEL +49 (0) 364 27|219-511
+49 (0) 366 92|373-33

www.bauhaus-keramik.de
[post@keramik-museum-
buergel.de](mailto:post@keramik-museum-buergel.de)

Ook het atelier-museum Bauhaus in het nabijgelegen Dornburg is zonder meer een bezoek waard. In de voormalige paardenstal van het beeldschone kasteel bevond zich van 1920 tot 1925 de pottenbakkerij van het Bauhaus uit Weimar.

De bedrijvige sfeer is nog steeds goed te voelen. Bovendien biedt de vaste collectie veelzijdige informatie over de historie van de plaats en bijzondere in het atelier vervaardigde stukken. Begeef u op een levendige tijdreis naar een periode uit de pottenbakkersgeschiedenis die nauw verbonden is met namen als het Bauhaus, Otto Lindig en de familie Körting. Het bezoek is een belevenis voor groot en klein.

Gipsgieterei. Inkijkje in de voormalige Bauhaus-pottenbakkerij in Dornburg

.....

Tannroda

Rieten meubelstukken naar ontwerpen van Henry Van de Velde

In 1904 ontmoette Henry Van de Velde de ervaren rietvlechter Ernst Schmiedeknecht. Geïnspireerd door ontwerpen van Van de Velde, maakte Schmiedeknecht schetsen van rieten meubels en plande hun productie.

De meubelstukken werden door rietvlechters uit Tannroda vervaardigd en door de firma Bosse uit Weimar, in samenwerking met de warenhuisketen Wertheim, in Duitsland en Europa verkocht. Tot in de

jaren 20 maakte Schmiedeknecht in zijn eigen zaak rieten meubels van Van de Velde.

Bovendien ontwierp hij honderden van meubelstukken die op Van de Veldes werk

gebaseerd waren en groot succes hadden. Van de Veldes invloed kan daarom als startschot voor de grootschalige productie en verkoop van rieten meubilair uit Tannroda worden beschouwd.

In het rietvlechtersmuseum bevinden zich o.a. een groot aantal van deze voorwerpen, zoals stoelen, bijzettafels, plantenbakken, e.d.

Alle rieten meubels die op ontwerpen van Van de Velde gebaseerd zijn, werden in Tannroda vervaardigd. Vandaag de dag zijn ze op verschillende plaatsen in Europa te zien.

Thüringer Korbmachermuseum Tannroda
Lindenberg 9
99438 Bad Berka
OT Tannroda
www.thüringer-korbmachermuseum.de

De Heimatverein Tannroda e.V. runt het museum op vrijwillige basis. Het museum is van april tot oktober in het weekend en op feestdagen geopend en daarnaast op afspraak.

Uit riet gevlochten meubels

Bürgel

.....

Informatie op
[www.buergeler-
toefermarkt.de](http://www.buergeler-toefermarkt.de)

[www.keramik-museum-
buergel.de/toepfereien](http://www.keramik-museum-
buergel.de/toepfereien)

Pottenbakkersmarkt Bürgel

DERDE WEEKEND VAN JUNI

In Bürgel wordt ieder jaar in juni de traditionele pottenbakkersmarkt van Duitsland georganiseerd. De markt brengt talrijke stands van (inter)nationale keramiekkunstenaars bijeen. Ook zijn er demonstraties, een open lucht oven voor keramiek en een ontwerp-wedstrijd voor de Walter-Gebauer-keramiekprijs. Eetgelegenheden en amusement worden eveneens verzorgd.

Verder zijn op deze markt voor historisch keramiek exemplaren van de voor Bürgel typische Jugendstil te vinden – keramiekwerk, dat teruggaat op Henry Van de Veldes invloed in Bürgel.

De hoge concentratie van ambachtelijke pottenbakkerijen in de gemeente Bürgel, is uniek. Het vroeger al geliefde blauw-wit keramiek wordt hier nog altijd gemaakt en uitgebreid door een divers palet van nieuwe decoraties en vormen.

Indrukken van de pottersbakkersmarkt in Bürgel

.....

Henry Van de Velde – jubileum replica

Begrensde oplage van porcelijn uit Burgau. Dit servies ontwierp Henry Van de Velde in 1906 in opdracht van fabriekseigenaar Ferdinand Selle voor de stad Burgau. Vanwege het overlijden van de oprichter van de onderneming en het begin van de eerste wereldoorlog werd na 1913 alleen nog maar een kleinere uitgave van het servies gemaakt.

De replica bestaat uit een kopje, schotel en een taartbord. Verdere stukken zoals een koffiekkan, suikerpot, enz. zijn op aanvraag te verkrijgen.

Het oorspronkelijke servies is in bezit van de familie Esche en bevindt zich in de tentoonstelling over de familie en hun onderneming in Villa Esche in Chemnitz.

De verschillende delen van de replica oplage, met goud of groen motief, zijn ter plaatse te kopen.

Henry van de Velde
Aspergeschep "Mod. I" · 1903

KLASSIK STIFTUNG WEIMAR

Van de Veldes
bouwwerken

Kunstschule en Kunstgewerbeschule Het Van-de-Velde -ensemble

De in 1904 en 1911 door Henry Van de Velde ontworpen en gerealiseerde Kunstschule doet tegenwoordig dienst als hoofdgebouw van de Bauhaus universiteit. Naast de indrukwekkende architectuur die rijk is aan details, trek-

ken diverse historische stukken de aandacht. Zo staan in de ontvangsthal drie sculpturen: bustes van Henry Van de Velde en Walter Gropius flankeren bij binnenkomst het blikveld, centraal staat de Eva van Auguste Rodin, direct onder de speels wentelende Jugendstil-trap.

Tegenover het hoofdgebouw bevindt zich de Kunstgewerbeschule, in 1908 door Van de Velde opgericht en gerealiseerd. Walter Gropius zorgde in 1919 voor een fusie van beide hoge-

scholen met als resultaat het “Staatliches Bauhaus”. In de Kunstgewerbeschule is vandaag de dag de faculteit Vormgeving ondergebracht. In het gebouw, dat vanuit een unanieme bouwsthetiek geconcipeerd werd, zetelden de ateliers voor keramiek, metaal, textiel, boekbindkunst en beeldhouwerij. Bij de ingang zijn werken van het Bauhaus te vinden: in het trappenhuis het reliëf “Figurinen” evenals een muurschildering van Oskar Schlemmer.

TOEGANKELIJK
MA-ZA 8-20 UUR

Bauhaus-Universität
Weimar | Geschwister-
Scholl-Straße 8

TEL +49 (0) 36 43 | 58-30 00
www.uni-weimar.de

Haus Hohe Pappeln

Henry Van de Velde

familievilla

21 MAART – 1 NOVEMBER
WO – MA 10 – 18 UUR

Belvederer Allee 58
TEL +49 (0) 36 43 | 545-400
www.klassik-stiftung.de

Volw. 5 € | kort. 4 €
Scholieren (16–20j.) 2 €

In de zomer van het jaar 1906 bemachtigde Henry Van de Velde een door hoge populieren omgeven grondstuk aan de Belvederer Allee. Hier ontwierp hij zijn tweede eigen woning. Met “Haus Hohe Pappeln” realiseerde hij een totaalkunstwerk dat architectuur, interieurontwerp en beeldende kunst harmonisch bijeenbracht. In deze veilige haven, die door een liefdevol verzorgde tuin omringd was, groeiden zijn vijf kinderen “zonder conventionele dwang” (citaat Van de Velde) op. Tot de emigratie van de familie gedurende de Eerste Wereldoorlog was dit een zoete inval voor menig mede-

kunstenaar, waaronder Hugo von Hofmannsthal, Richard Dehmel, Pierre Bonnard en Edvard Munch.

De Klassik Stiftung Weimar heeft het kunstenaarshuis vanwege zijn cultuurhistorisch belang grondig gerestaureerd en toont daar nu meubelstukken van de familie von Münchhausen, die in 1904 door Henry Van de Velde ontworpen werden. Decoratieve kunstvoorwerpen en

biographische informatie ronden het geheel af. Zowel de tuin als de representatieve woonruimtes in de bel-etage: salon, eet-, werk- en woonkamer, zijn te bezichtigen.

Nietzsche-archief

Henry Van de Velde als binnenhuisarchitect

21 MAART – 1 NOVEMBER
MA – WO 10 – 18 UUR

Humboldtstraße 36
TEL +49 (0) 36 43 | 545-400
www.klassik-stiftung.de

Volw. 5 € | kort. 4 €
Scholieren (16–20j.) 2 €

Het Nietzsche-archief werd begin 1894 door Elisabeth Förster-Nietzsche, zus van de gelijknamige filosoof, in Naumburg opgericht en in september 1896 naar Weimar verplaatst. In 1897 namen zij en haar zieke broer hun intrek in Villa “Silberblick”, waar Friedrich Nietzsche in 1900 stierf. In 1902 gaf zij Henry Van de Velde de opdracht om de begane grond te verbouwen en opnieuw in te richten; in 1903 werd deze geopend.

Het interieurontwerp en de aankleding van het Nietzsche-archief behoort tot Van de Veldes meest geslaagde creaties. De hal, de vestibule, de centrale bibliotheek annex vergaderruimte, een

kleine werkkamer en de eetkamer blies hij nieuw leven in. De samenhangende verrekken, die als totaal-kunstwerk geconci-pieerd zijn, zijn bijna volledig in stand gebleven. In de bibliotheek staat het door Max Klinger geschapen marmere Nietzsche-standbeeld. In de voormalige eetkamer is informatie over de ambivalente geschiedenis van de villa te vinden. In de veranda op het noorden

worden jaarlijks wisselende onderwerpen belicht, die met Nietzsche en het archief te maken hebben.

Villa Dürckheim

Verblijf van de familie Dürckheim

Friedrich Graf von Dürckheim-Montmartin (1858–1939), verwant met Kesslers vriend Eberhard von Bodenhäusen, gaf Henry Van de Velde in 1912

de opdracht om op het ruime grondstuk aan de Cranachstraße 47 een opulente villa te bouwen. Dankzij de financiële stuwkracht van zijn echtgenote, Charlotte Gräfin von Dürckheim-Montmartin (1869–1959), konden zij er al in het voorjaar van 1913

intrekken. Ook ondersteunde zij de kunstenaar tijdens de oorlogsjaren met meer dan 170.000 Mark om hem in Weimar te houden.

Vanwege zijn hoge werkdruk gebruikte Henry Van de Velde het ontwerp van een niet gerealiseerde villa in Fontainebleau, dat hij aan de behoeftes van het grotere huishouden aanpaste. De twee brede risalieten aan de tuinzijde en de aaneengesloten gevel aan de voorzijde bleven behouden. Het luxueuze interieur van de representatieve ruimtes in de bel-etage is eveneens een minutieus ontwerp van Van de Velde, maar is helaas grotendeels verloren gegaan.

Ernst Abbe monument Een kunstwerk van Europees formaat

In 1911 ontwierp Henry Van de Velde een monumentaal paviljoen ter ere van de natuurkundige, ondernemer en activist

BUITENZIJDEN VRIJ
TOEGANKELIJK
MA-VR 8-15 UUR
Carl-Zeiss-Platz
TEL +49 (0) 36 41 | 49-80 50
www.visit-jena.de

Bezichtigingen met
groepsrondleiding
Boeking via Jena
Tourist-Information

Ernst Abbe. Het biedt onderdak aan bronzen reliëfs van Constantin Emile Meunier en een door Max Klinger vervaardigde marmeren buste van de medeoprichter van de Zeiss-fabrieken. Het octagonale bouwwerk uit kalksteen, dat met zijn vier portalen en bronzen klapdeuren, ornamentale houten vloer en lichtkoepel aan een tempel doet denken, neemt een centrale plaats in op het plein dat naar Abbe's compagnon Carl Zeiss vernoemd is. De bouw en decorering van het paviljoen konden grotendeels uit giften van de inwoners van Jena gefinancierd worden.

Haus Schulenburg

Europese Prijzen voor Erfgoed 2024

Straße des Friedens 120
TEL +49 (0) 365 | 826 41-0
www.haus-schulenburg-gera.de

Huis Schulenburg is een uniek Gesamtkunstwerk dat bezoekers de mogelijkheid biedt om zich onder te dompelen in Henry Van de Veldes revolutionaire vormgevingsprincipes. Dit gebouwencomplex ontwierp hij in 1913|14 voor de textielabrikant, orchideeënkweker en kunstverzamelaar Paul Schulenburg uit Gera. Voor het redden van de villa ontvingen de huidige eigenaren Rita en Volker Kielstein in 2018 de Duitse prijs voor monumentenbehoud. Het park, met zijn meer dan 100 jaar oude taxushagen, lindes, terrassen en een rozenpergola, maakte in 2007 deel uit van een nationaal natuurproject. In het Henry Van de Velde Museum is een internati-

onaal gewaardeerde collectie van meubels, boekversieringen en ontwerpen van de kunstenaar zelf te zien, evenals werken van kunstenaars met wie hij ideeën uitwisselde. Er zijn wisselende tentoonstellingen met kunst uit de twintigste eeuw en hedendaagse kunst. Verder zijn in de villa een

podium voor kleinkunst, zalen voor educatieve of privé-evenementen en een café te vinden. Naast het gebouw is een parkeerplaats met laadpalen.

Villa Esche

Een ontwerp voor het leven

Kunstsammlungen
Chemnitz – Henry van
de Velde Museum
do–zo 10–18 uur

Parkstraße 58
TEL +49 (0) 371 | 488 44 24
www.kunstsammlungen-
chemnitz.de

Het ontwerp en de bouw van Villa Esche in Chemnitz was Van de Veldes eerste opdracht in Duitsland als architect. De rechtlijnige, functionele vormgeving getuigt van zijn rationele opvatting van de Jugendstil. Van de Veldes ontwerp voor

de kousenfabrikant Esche behelst alle aspecten van de woning en het huishouden van de familie: van de façade en de indeling van de kamers tot de vormgeving en decoratie van muren, deuren en ramen, en zelfs verlichtingselementen, meubilair, serviesgoed, zilverwaar en andere persoonlijke gebruiksvoorwerpen. Bovendien gaf Henry van de Velde de ruim opgezette tuin zowel functioneel als

ruimtelijk een plek in het totaalconcept van het huis.

Het Henry Van de Velde Museum in Villa Esche bezit één van de veelzijdigste collecties met werken van de richtinggevende kunstenaar. Van bijzondere waarde zijn twee vrijwel volledig intact gebleven kamers waarvoor Van de Velde het meubilair ontwierp.

Rondleidingen door
Villa Esche (inclusief
bezoek museum, ten-
toonstelling over de
familie en het bedrijf
Esche en restauratie):
www.c3-chemnitz.de/
unsere-haeuser/villa-
esche

Tel.: +49 (0) 371 | 450 85 10
villaesche@
c3-chemnitz.de

parkeergelegenheid:
Richard-Wagner-Str. 55

Villa Koerner

Een Gesamtkunstwerk met oog voor detail

Villa Koerner aan de Beyerstraße is weer in haar “oude” glans te bewonderen. De voormalige woning in Chemnitz van de inktfabrikant Theodor Koerner werd circa tien jaar na Villa Esche (1913|14)

Bezichtiging op afspraak

Beyerstraße 25

TEL +49 (0) 371 431000

door Henry Van de Velde ontworpen. Samen met het aangrenzende park is dit cultureel gezien het belangrijkste gebouw van de stad. Bezoekers kunnen, na goedkeuring door de huidige eigenaars op afspraak, een

gevoel krijgen voor de uitstraling van de Jugendstil en de moderne architectuur.

Beide gebouwen – Villa Esche en Villa Koerner – worden door tien jaar werkervaring als architect van elkaar gescheiden. Individuele vormen die Van de Veldes stijl als kunstenaar kenmerken en die oorspronkelijk vooral in decoratieve elementen te herkennen waren, worden nu in het architectonische ontwerp zelf zichtbaar.

Villa Quisisana

Een verborgen parel

Bezichtiging op afspraak

Beyerstraße 28

TEL +49 (0) 371 334 93 10
jahn@notar-schwerd.de

Villa Quisisana vormt samen met de vroegere inktfabriek Beyer en Villa Koerner een historisch ensemble van gebouwen gelegen tussen de Luisen- en de Beyerstraße in de wijk Schloßchemnitz. In 1881 werd Villa Quisisana gebouwd als verblijf voor de inktfabrikant Eduard Beyer.

De latere eigenaar Heinrich Theodor Koerner, die de inktfabriek overnam en Herbert Esches stiefvader was, gaf Henry Van de Velde in 1907/08 de opdracht om een Jugendstil-ontwerp voor de vestibule te maken. Deze bevindt zich sinds de renoveringen van 1996 weer vrijwel volledig in de oorspronkelijke staat van het relatief onbekende ontwerp van Van de Velde.

Tussen 1950 en 1990 werd de villa onder andere als kinderdagverblijf en ingenieursbureau gebruikt. Sinds 2018 is hier een notaris gevestigd.

Tijdens de door Henry Van de Velde geleide verbouwing van Villa Quisisana in 1910 werd een klein park aangelegd. Het middelpunt was een eenvoudige fontein naar een ontwerp van

Van de Velde, waar nog geen onderzoek naar gedaan is. Het fundament is bewaard gebleven. De foto is uit de periode 1912 tot 1914.

Uitgever

weimar GmbH Gesellschaft für Marketing,
Kongress- und Tourismusservice
UNESCO-Platz 1
99423 Weimar

Foto's

AG »Marketing Van de Velde 2013«, Fotografie Jens Hauspurg
Cover, Pagina 8, 10, 18–21

Archiv Ingo Esche · Pagina 25, 27

Bartel, Ronald · Pagina 7, 24

Bildarchiv Foto Marburg · Pagina 23

Ecole nationale supérieure des arts visuels de La Cambre (ENSAV),
Bruxelles · Uitvouwbare omslag voor, Pagina 2, 3, 5

JenaKultur, K. Schulz · Pagina 22

JenaKultur, Sio Motion · Pagina 9

Keramik-Museum Bürgel · Pagina 11, 12

Klassik Stiftung Weimar · Pagina 17

Notar Arne Schwerd, Fotografie Ines Escherich · Pagina 26

Philler, Wolfgang · Pagina 14

Stadtmuseum Jena, Fotografie Marcus Rebhan · Pagina 15

Thüringer Korbmachermuseum Tannroda · Pagina 13

weimar GmbH, Fotografie Thomas Müller · Pagina 4

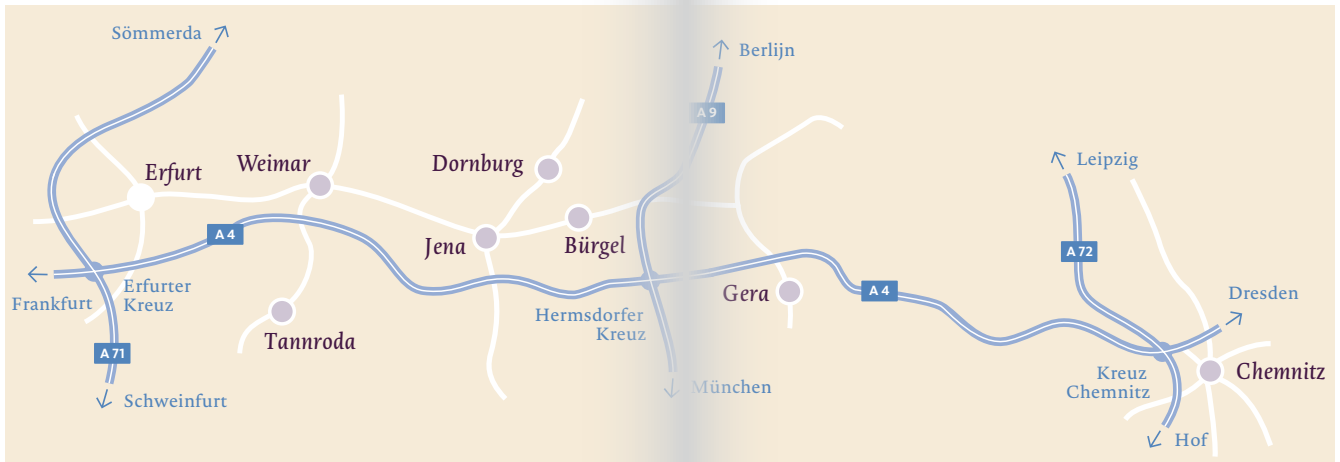
Voor alle kunst van Henry Van de Velde

© VG Bild-Kunst, Bonn 2024

Vertaling:

Elwin Van der Auweraert

Uitgever

weimar GmbH Gesellschaft für Marketing,
Kongress- und Tourismusservice
UNESCO-Platz 1
99423 Weimar

Foto's

AG »Marketing Van de Velde 2013«, Fotografie Jens Hauspurg
Cover, Pagina 8, 10, 18–21

Archiv Ingo Esche · Pagina 25, 27

Bartel, Ronald · Pagina 7, 24

Bildarchiv Foto Marburg · Pagina 23

Ecole nationale supérieure des arts visuels de La Cambre (ENSAV),
Bruxelles · Uitvouwbare omslag voor, Pagina 2, 3, 5

JenaKultur, K. Schulz · Pagina 22

JenaKultur, Sio Motion · Pagina 9

Keramik-Museum Bürgel · Pagina 11, 12

Klassik Stiftung Weimar · Pagina 17

Notar Arne Schwerd, Fotografie Ines Escherich · Pagina 26

Philler, Wolfgang · Pagina 14

Stadtmuseum Jena, Fotografie Marcus Rebhan · Pagina 15

Thüringer Korbmachermuseum Tannroda · Pagina 13

weimar GmbH, Fotografie Thomas Müller · Pagina 4

Voor alle kunst van Henry Van de Velde

© VG Bild-Kunst, Bonn 2024

Vertaling:

Elwin Van der Auweraert

Kulturstadt Europas

Tourist-Information Weimar
Am Markt | 99423 Weimar
TEL +49 (0) 36 43 | 745-0
tourist-info@weimar.de
www.weimar.de

■ JENA LICHTSTADT.

Jena Tourist-Information
Markt 16 | 07743 Jena
TEL + 49 (0) 36 41 | 49-80 50
tourist-info@jena.de
www.visit-jena.de

GERA
www.gera.de

Gera-Information
Markt 1a | 07545 Gera
TEL +49 (0) 365 | 838 111
tourismus@gera.de
www.gera.de

VISIT
CHEMNITZ

Tourist-Information Chemnitz
Markt I | 09113 Chemnitz
TEL +49 (0) 371 | 690-680
info@chemnitz-tourismus.de
www.chemnitz.travel

Henry van de Velde Gesellschaft Sachsen e. V.
Popowstraße 9a | 09116 Chemnitz
TEL +49 (0) 172 | 391 32 13
vandelde.sachsen@gmx.de
www.vandelde-sachsen.de
www.facebook.com/hvdv.chemnitz

CHEMNITZ
KULTURHAUPTSTADT
EUROPAS

*Ik geloof dat we voortaan
een moderne stijl zullen
bezitten.*

HENRY VAN DE VELDE

De nieuwe stijl, 1906